

Domáci glasovi

Stev. 40.

Lienz, 4. marca 1946

Leto 2.

„GEN. ANDERS OGROŽA JUGOSL.“

List "New Statesman and Nation" posveča uvodnik vprašanju "emigrantskih armad". Med drugim poroča tudi o obisku v ameriškem taborišču za izseljence v Luispoldu pri Münchenu, opisuje propagando in organizacijo emigrantov iz Jugoslavije ter drugih držav, naperjeno proti vladam njihovih dežel. V taborišču Luispold je bila razpuščena skupina, ki se je nazivala "Jugoslovanska kraljeva armada v Bavarski". Ameriške oblasti so izjavile, da so v načrtu te skupine organizacija in oboroževanje Titovih sovražnikov. Poskušali so najti zatočišča pri Američanih. Znano je, da to ni edini primer, ko se taborišča za preseljevanje uporabljajo za zbiranje emigrantov.

Te skupine, ki so raztresene povsod, so pod nadzorstvom angleških in ameriških čet. V Rimu, Parizu in Londonu so središča, kjer se zbirajo ti elementi. Vedno, ko razkrinkajo katero izmed teh skupin, je lahko spoznati, da vodijo niti organizacije k poljskemu generalu Andersu. Vse te skupine s poljsko armado vred so pod pokroviteljstvom fanatičnih sovražnikov novih režimov v vzhodni Evropi.

Kako morda angleška in ameriška vlada trpeti to razdiralno delo? Odkod finančna sredstva, od katerih je odvisen Anders? V primeru, da bodo razorožili Andersove čete in prenehali finančno pomoč, od katere je Anders odvisen, bo nastalo vprašanje, kam bodo šli vsi ti ljudje, ki so strup za politično življenje v vzhodni Evropi?

SREDIŠČE FAŠISTIČNE PROPAGANDE. Reuter je objavil poročilo "Daily Worker-ja" iz Rima, da je najnevarnejše leglo fašistične propagande v Evropi II. poljski korpus v Italiji, ki mu zapoveduje general Anders, proti kateremu je vložena obtožnica pri Varnostnem svetu organizacije Združenih narodov.

ANDERS NOVACI USTASE. Ves pariški tisk objavlja spomenice, ki jo je vlada FLRJ poslala Varnostnemu svetu Združenih narodov v zvezi z gibanjem fašističnih tolp generala Andersa proti jugoslovanski meji.

"Front National" piše, da se razpoloženje Andersove armade vzdržuje s pomočjo številnih propagandnih brošur in da je to razpoloženje brez dvoma neprijateljsko proti jugoslovanski republiki. Anders poskuša povečati število svojih čet s tem, da sprejema Jugoslovane, ki so se v izdajalskih odredih borili proti Narodno osvobodilni vojski, kakor so se zatekli v Italijo. Anders se v glavnem poslužuje hrvatskih teroristov in podpira njihovo podtalno delovanje proti ljudskim oblastem v Jugoslaviji. "Na ta način", piše list, "se ustaši ponovno pojavljajo. Navajanje Jugoslovancev se izvaja z geslom "Borite se proti komunistam v Jugoslaviji!"

List ugotavlja: "Čas je, da se posveti pozornost temu manevru, ki brez dvoma lahko ustvari v Evropi ozračje negotovosti, tem bolj, ker kročijo v Andersovi vojski glasovi, da bo v kratkem zamenjala ameriško 89. divizijo v pasu A Julijske krajine, kakor bo zasedla tudi pas B, ki je sedaj v rokah Jugoslovanske armade."

"Front National" piše, da se mora ta škandal končati

in pravi: Medtem, ko vse vojske na svetu demobilizirajo, je Andersova izjema. Vsem je znano, da drže to vojsko kot vojaško bazo poljskih fašističnih emigrantov."

Britanski "Observer" dokazuje, da je delovanje Andersove vojske poljskih begunskih organizacij v neposredni zvezi z delovanjem fašističnih tolp na Poljskem. "Observer" je opozoril, da so več oficirjev Andersove vojske spustili s padali na Poljsko. To je smisel vojaških priprav te vojske v Italiji.

Pozornost svetovne javnosti mora biti stalno budna glede teh zločinskih manevrov in je treba to vprašanje urediti, zaključuje "Front National". (Iz "Slovenskega Poročevalca" od 21. febr.)

POLJSKA NOTA VEL. BRIT.

Agencija TASS poroča iz Varšave:

"Ministrstvo za zunanje zadeve je poslalo 14. febr. veleposlaništvu Velike Britanije noto, v kateri navaja, da je poljska vlada v želji, da čim prej združi vse Poljake, ki so se borili proti nemškemu napadu, in da zbere družine, ki so bile razdvojene zaradi vojnih operacij, sklenila izvesti čim prej repatriacijo vseh delov poljske vojske, ki so se borili rano ob rani z zavezniško angleško armado. v skladu s pogodbo, ki sta jo podpisali vlada pokojnega generala Sikorskega in angleška vlada.

Tako po angleškem priznanju začasne poljske vlade narodne enotnosti, je poljska vlada, v želji, da bi se te edinice vrnila v domovino imenovala za njihovega poveljnika generalnega polkovnika Swerczewskega, ki je takrat poveljeval drugi armiji poljske vojske. Vendar je britanska vlada odklonila izročiti poveljstvo nad poljskimi edinicami generalu, ki ga je imenovala vlada narodne enotnosti. Istočasno so britanske oblasti postavile v svoje pristojnost poljske edinice s tem, da so decela prevzele formalno vrhovno poveljevanje nad njimi ter jim pri tem pustile znake pripadnosti in podobno, kar dejansko pomeni nadaljevanje prejšnjega stanja.

Ne glede na uradne proteste poljskega vojaškega atašea so poljske oblasti 21. sept. 1945 ukazale, da se začne med poljskimi edinicami sprejemati izjave poljskih vojakov za povratek v domovino. Vojakom, ki so izrekli željo po vrnitvi v Poljsko, so odvzeli orožje in vojaško opremo in jih premestili v tako imenovana taborišča za repatriacijo.

Tako je prišlo do tega, da so ostali v edinicah, ki so nosile poljske državne znake in se tudi nadalje nazivale poljska vojska, ljudje, ki niso izrazili želje, da se vrnejo v domovino. Ostali so pod komando častnikov, ki so sovražno razporejeni do vlade narodne enotnosti.

Dalje so v notii naštetih ukrepi, ki jih je storila poljska vlada, da bi dosegla sporazum z britansko vlado o poljskih edinicah v inozemstvu. V notii je navedeno, da so vsi predlogi poljske vlade naleteli na nasprotovanje Anglije v najbolj nabelnem vprašanju v vprašanju prenosa poveljstva nad poljskimi edinicami na vlado narodne enotnosti.

Se vedno obstoji staro reakcionarno poveljstvo in častniški zbor z generali Kopanskim, Anderson in drugimi na čelu v soglasju z Arciszewskim in Radkiewiczem nadaljuje svojo delavnost, ki je naperjena proti vladi narodne enotnosti. Poleg tega so višji častniki zgoraj imenovani generali na čelu povečali svojo delavnost, ki je sovražna Poljski, ter istočasno iz nerazumljivih in zahrbtnih namenov večajo številčno stanje drugega korpusa.

Stoječ na stališču, da nadaljni obstoj tega nenormalnega stanja stvari ne ustreza v interesu poljsko-angleškega sodelovanja

in utrditve miru v Evropi, ima vlada narodne enotnosti čast sporočiti vladi Njegovega Veličanstva, da se od danes naprej ne morejo smatrati več deli poljske suhozerne mornariške in letalske sile v inozemstvu kot deli poljske vojske. Zato zahteva vlada narodne enotnosti, da se te edinice takoj razpuste in da se ne smejo posluževati pravice nositi poljske državne znake in poljske vojaške znake pripadnosti.

Častniki in vojaki bivših poljskih edinic, ki so preostale, se bodo lahko vrnili v domovino po osebni prijavi pri konzulatih poljske republike. Poljska vlada bo z vsemi sredstvi olajšala vojakom, ki so se hrabro borili za stvar Poljske in Združenih narodov, čim hitrejši povratek v domovino, kjer bodo prav tako, kakor njihovi tovariši, ki so se vrnili pred njimi, pristrčno sprejeti v svojih družinah in od državne oblasti." ("Slovenski Poročevalec" od 20.febr.)

Obsodba Mihajlovičevcev

Pred okrožnim ljudskim sodiščem v Ljubljani je bila 19.2. pod predsedstvom ljudskega sodnika Jožeta Baričevića razprava proti skupini ljudi, ki so v času sovražne okupacije bili idejni pobudniki Mihajlovičevskega izdajstva v Sloveniji.

Obtoženi so bili, da so kot idejni pobudniki in propagatorji sokolske ali Narodne legije, združene s slovensko legijo v takozvano redno jugoslovansko vojsko pod poveljstvom vojnega zločinca Draže Mihajloviča, z okupatorjem sodelovali v borbi proti osvobodilnemu pokretu z lažnivo propagando, ki je rušila enotnost slovenskega naroda v boju proti okupatorju in povzročala izdajstvo in odpadništvo od narodno-osvobodilnega pokreta.

Po celodnevni razpravi, ki je trajala pozno v noč, je bila proti jutru razglašena sodba, s katero so bili obsojeni:

Odvetnik dr. Ernest Kalan, na 14 let odvzema svobode s prisilnim delom in na 10 letno izgubo političnih in državljskih pravic;

ing. agronomije Bogdan Ferlinc, na 5 let odvzema svobode s prisilnim delom in na 5 letno izgubo političnih in državljskih pravic;

dr. Pučnik Jože in insp. pivovarne Union Etbin Bežek, vsak na 3 leta odvzema svobode s prisilnim delom in na tri-letno izgubo političnih in državljskih pravic;

uradnik Poštne hranilnice Pavel Borštnik, na 5 let odvzema svobode in na 5 letno izgubo političnih in državljskih pravic;

trgovski pomočnik Zdravko Deleja, na 4 leta odvzema svobode s prisilnim delom in na 3 letno izgubo političnih in državljskih pravic;

trгоvec ing. Josip Rustja, na 3 leta odvzema svobode s prisilnim delom in na 3 letno izgubo političnih in državljskih pravic;

novinar Oktavij Cek pa na 5 let odvzema svobode s prisilnim delom in na 5 letno izgubo političnih in državljskih pravic.

Postopanje proti ing. arh. Ladu Khamu je bilo izločeno. Oproščen vsake krivde in kazni je bil skladiščnik drž. gledališča Filip Kosec. Delno oproščeni krivde in kazni, delno pa amnestirani so bili akademik Karel Benič, trg. pomočnik Oton Frölich in odvetnik Rudolf Zorc, amnestirani pa so bili: gradbeni tehnik Štane Pirc, sodnik Rajko Lederhaš in novinar Božo Borštnik.

Proti tej razsodbi so vsi obsojeni vložili priziv, javni tožilec pa si je pridržal zakonski rok za vložitev pritožbe. (Iz "Slov. Poročevalca" od 21. febr.)

DIMITROV O. BOLGARSKI ARMADI

Predsednik bolgarske komunistične partije Georgij Dimitrov je 20.febr. imel pred častniki in vojaki v vojaški šoli "Vasila Lev-

skega" na proslavi obletnice smrti narodnega revolucionarja Vasila Levskega govori, v katerem je med drugim izjavil:

"Resnični narodni ideali bolgarskega naroda in njegove narodne armade v sedanji domovinsko-front vski Bolgariji so:

1. Zajemčiti svobodo, neodvisnost in državno suverenost naše lastne domovine. Vi veste, da imamo sovražnike, ki bi hoteli uničiti Bolgarijo ali pa vsaj del ozemlja odtrgati od nje ter jo popolnoma oslabiliti. Ni slučajno, da so hoteli nekateri ljudje, ko je bilo govora o premirju, uničiti bolgarsko armado, ji odvzeti orožje, Bolgarijo pa postaviti pod tuje nadzorstvo.

Naloga naše vojske kot osvoboditeljice naroda in domovinsko - frontovske vlade je ta, da zajemči popolno svobodo, neodvisnost in državno suverenost naše države pred vsami poskusi okrnitve naših meja in pred vsako nevarnostjo v tem pogledu, pa najsi pride od katerikoli strani.

2. Bolgari moramo skupno s Sovjetsko zvezo, ki je naša prijateljica in naša iskrena ter nesebična zaščitnica, in skupno z nepreragljivo Rdečo armado, brataskimi jugoslovanskimi narodi in njihove narodne armade izvršiti zgodovinsko nalogo ne samo za sebe, ampak za vse balkanske narode. Pokazati se moramo dovolj sposobne pri stremljenju, da bo pripadal Balkan balkanskim narodom in da bodo igrali Slovani na Balkanu napredno in vodilno nalogo. Ostanke iz preteklosti, ko sta vladala na Balkanu turški imperij in Carigrad, morajo za vedno izginiti.

Za dosego teh narodnih idealov, resničnih, pravičnih, ne pa lažnih, je neobhodno potrebna resnično narodna in borbena armada močne morale, organizacije in duha izbranih kadrov in moderne borovitve." (Slovenski Poročevalec od 21.febr.)

Kritična študija

IZ MOSKVE poroča agencija TASS, da prejemajo sovjetski konzulati v Mandžuriji stalno prošnje različnih ljudi ruske narodnosti, ki so pobegnili v Mandžurijo pred in po oktoberski revoluciji ter sedaj prosijo, da se jim prizna sovjetsko državljanstvo. Do 1.febr. je sovjetski konzulat v Harbinu prejel čez 25 tisoč takih prošenj. Veliko število prošenj je bilo izročeno tudi sovjetskim konzulatom tudi v ostalih kitajskih mestih kakor v Šanghaju in Daljnem. (Iz Slov. Poroč.)

RAZPRAVA PROTI POLJSKIM TERRORISTOM. Dne 16. febr. je vojaško sodišče varšavskega vojnega okrožja pričelo razpravo proti članom organizacije "Narodove sile zbrojne" (NSZ), ki so obtoženi zločinov proti poljski demokratični državi. Na zatajni klopi je sedelo 23 oseb, aretiranih od 10. jul. do 18. okt. 1945 v Lubliču, Gdansku in Krasnostavu. Med njimi so Wladislaw Zwiedek, aktivni sedelavec hitlerjevcev, in člani fašistične bande NSZ Sigurd Wolanin, Roman Jarczinski in Kazimir Uozinsti ter drugi. (TASS).

"SLOVENSKI POROČEVALEC" piše, da so 21.febr. bile pri okrožnem sodišču razprave zoper Zupančiča Karla iz Zg. Kašlja zaradi vojaškega sedelovanja z okupatorjem in plenjenja zasebne imovine; zoper Podgornik Ano iz Planine zaradi ovajanja; zoper Riharda Ivana iz Ljubljane zaradi političnega sedelovanja z okupatorjem; zoper Ledeničnika Jožeta iz Sp. Loga pri Krašnji, zaradi članstva zločinske organizacije in pobudništva v boju ter zoper Triplat Elzo iz Ljubljane in Breclj Ivanke iz Libej pri Petrovčah zaradi zločinstva ovajanja.

"LJUDSKA PRAVICA" poroča, da sedelavci v Hrastniku prestovoljno delali za komunistično partijo, kateri so podarili zaslužek 1580 din. Delavci in nameštenci tekstilne tovarne Bergman v Celju pa so sklenili pokloniti komunistični partiji 6.600 din. Na sodišču v Novem mestu pa so zbrali 3.122 din, to je znesek prestovoljnega dela v nedeljo dne 10.februarja.